

Tema 12: Vjerujem u Duha Svetoga. Vjerujem u Svetu Crkvu Katoličku.

Duh Sveti intimno ujedinjuje vjernike s Kristom, tako da oni tvore jedno tijelo, Crkvu s raznolikim članovima koji imaju različite uloge.

20.12.2012.

Prethodne teme

1. Vjerujem u Duha Svetoga.

1,1 Treća Osoba Presvetoga Trojstva

U Svetom pismu Duhu Svetom daju se različita imena: Dar, Gospodin, Duh Božji, Duh Istine i Duh Paraklet (Tješitelj). Svako od tih imena naglašava posebnu važnost treće Osobe Presvetoga Trojstva. On je "Dar", jer nam ga Otac i Sin šalju slobodno: Duh dolazi prebivati u našim srcima (usp. Gal 4:6), on dolazi kako bi ostao uvijek s nama. Također, od njega dolaze sve milosti i darovi, od kojih je najveći život vječni; zajedno s ostalim božanskim Osobama u njemu imamo pristup Ocu preko Sina.

Duh se zove "Gospodin" i "Duh Božji" (imena koja se Svetom Pismu koriste samo za Boga), jer on jest Bog s Ocem i Sinom. On je "Duh Istine", jer nas uči sve što je Krist objavio u svojoj punini, te vodi i održava Crkvu u istini (usp. Iv 15:26; 16:13-14). On je "drugi" Paraklet (Tješitelj, Branitelj)

obećan od Krista, koji je prvi Paraklet (grčki tekst govori o "drugom" Tješitelju, a ne o "različitom" Tješitelju, kako bi naglasio zajedništvo i neprekidnost između Krista i Duha).

U Nicejsko-carigradskom vjerovanju molimo *Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem: qui ex Patre [Filioque] procedit. Qui cum Patre et Filio simul adoratur, et conglorificatur: qui locutus est per Prophetas*. Tim su riječima oci carigradskog Vijeća istaknuli neke od biblijskih izraza za imenovanje Duha. Izrazom "darovatelj života" upućuje se na dar božanskoga života čovječanstvu. Kao Gospodin i životvorac, on je Bog, zajedno s Ocem i Sinom, i stoga ga častimo jednako kao i njih. Posljednja fraza upućuje na misiju koju Duh provodi među ljudima: on je govorio po prorocima. Proroci su oni koji su, nadahnuti Duhom, govorili u Božje ime kako bi

potaknuli njegov narod na obraćenje. Otkrivenje po Duhu u starozavjetnim proročanstvima doseže puninu u otajstvu Isusa Krista, Božjoj konačnoj Riječi.

"Brojni su simboli Duha Svetoga: *voda živa* koja izvire iz Kristova probodenog srca i poji krštenike; *pomazanje* uljem, koje je sakramentalni znak potvrde, *oganj* koji preobražava ono što dohvati; *oblak*, taman ili svijetao, u kojemu se očituje slava Božja, *polaganje ruku*, kojim se podjeljuje Duha, *golubica* koja prigodom krštenja silazi na Krista i ostaje nad njim" (Kompendij, 139).

1.2 Misija Duha Svetoga

Treća Osoba Presvetoga Trojstva „je na djelu s Ocem i Sinom od početka do dovršenja nauma našega spasenja. Ali u ovim "posljednjim vremenima" koja su počela otkupiteljskim utjelovljenjem Sina,

Duh Sveti je objavljen i darovan, priznat i prihvaćen kao osoba" (Katekizam, 686). Djelovanjem Duha Svetoga Sin Božji postaje čovjek u prečistoj utrobi Blažene Djevice Marije i prima pomazanje kao Mesija. Krist ga, pak, "svojim poučavanjem objavljuje, ispunjavajući obećanje dano ocima, dahnuvši u apostole poslije svoga Uskrsnuća, predaje ga Crkvi koja se rađa" (Kompendij, 143). Na dan Pedesetnice Duh Sveti je poslan da ostane stalno u Crkvi, mističnom Tijelu Kristovu, oživljavajući ga i vodeći ga svojim darovima i svojom prisutnošću. Stoga je za Crkvu također rečeno da će biti hram Duha Svetoga, koji je, kao što je bio, duša Crkve.

Na dan Pedesetnice Duh je sišao na apostole i prve učenike, pokazujući vanjskim znakovima davanje života Crkvi koju je Krist ustanovio. "Poslanje Krista i Duha postaje

poslanje Crkve, poslane naviještati i širiti otajstvo trojstvenog zajedništva" (Kompendij, 144). Duh Sveti uvodi svijet u „posljednja vremena“, u vrijeme Crkve.

Oživljenje Crkve Duhom Svetim jamči da je sve ono što je Krist rekao i učio tijekom vremena koje je živio na zemlji do Uzašašća uvijek očuvano bez gubitka i sve dublje razumijevano. [1] Osim toga, putem sakramenata, Duh Sveti posvećuje Crkvu i vjernike, i omogućuje Crkvi da kontinuirano donosi duše k Bogu. [2]

"U nerazdjeljivu Trojstvu Sin i Duh su različiti, ali nerazdvojni. Od početka do svršetka vremena, kada Otac šalje Sina, šalje i svoga Duha koji nas u vjeri sjedinjuje s Kristom da kao posinci možemo Boga zvati: Oče" (Rim 8:15). Duh je nevidljiv, ali mi ga poznajemo po njegovu djelovanju,

kada nam objavljuje Riječ i kada djeluje u Crkvi" (Kompendij, 137).

1.3 Kako Krist i Duh Sveti djeluju u Crkvi?

Preko crkvenih sakramenata Krist prenosi svoga Duha članovima svoga Tijela, i nudi im Božju milost, koja nosi plod novoga života u Duhu. Duh Sveti također daje posebne milosti nekim kršćanima za dobro cijele Crkve. On je također Učitelj koji podsjeća sve kršćane na ono što je Krist objavio (usp. Iv 14:25 ff.).

"Duh izgrađuje, oživljuje i posvećuje Crkvu: Duh Ljubavi krštenicima vraća grijehom izgublenu bogolikost i oživljuje ih u Kristu životom samoga Presvetog Trojstva. Šalje ih da svjedoče Kristovu Istinu i ustrojava ih u njihovim raznolikim i povezanim službama da svi donose „plod Duha“ (Gal 5:22) (Kompendij, 145).

2. Vjerujem u Svetu Crkvu Katoličku.

2.1 Otkrivenje Crkve

Crkva je otajstvo (usp. Rim 16:25-27), to jest stvarnost u kojoj Bog i ljudi dolaze u kontakt i ulaze u zajedništvo. Pojam "crkva" dolazi od grčkog "ekklesia", što znači zbor onih koji su "sazvani". U Starom zavjetu to je bio izraz koji se koristio za prevođenje "quahal Yaweh", skupština izabranog naroda pred Bogom da ga časti uslijed bogoslužja. Primjeri za to su bili skupština na Sinaju, i skupština sazvana u vrijeme kralja Jošue koja je slavila Boga i povratak čistoći Zakona. U Novom zavjetu, u kontinuitetu s Starim zavjetom, ima nekoliko različitih značenja, ali se posebno označava narod što ga Bog saziva i sabire iz svih krajeva zemlje kako bi stvorio zajednicu onih koji po vjeri i krštenju postaju djecom Božjom, udovima Kristovim i hramom Duha Svetoga

(usp. Katekizam, 777, Kompendij, 147).

U Svetom pismu Crkva dobiva velik broj različitih imena, od kojih svako iskazuje neki određeni aspekt otajstva zajedništva Boga i ljudi. "Božji narod" je ime koje je pripadalo Izraelu. Kada se primjenjuje na Crkvu, "novi Izrael," znači da Bog nije odabrao spasiti ljude kao izolirane pojedince, nego pretvarajući ih u jedan narod okupljen u jedinstvu jedinstva Oca i Sina i Duha Svetoga, kako bi ga mogli priznati u istini i služiti mu u svetosti. [3] To također znači da je Crkva izabrana od Boga kao vidljiva zajednica među narodima, putujući prema konačnoj domovini. U tom narodu svi imaju zajedničko dostojanstvo kao Božja djeca, zajedničku misiju da budu sol zemlje i zajednički kraj, koji je Kraljevstvo Božje. I svi sudjeluju u trojakoj Kristovoj službi: svećeničkoj,

proročkoj i kraljevskoj (usp. Katekizam, 782-786).

Kada kažemo da je Crkva "Tijelo Kristovo", znači da je Krist, slanjem Duha Svetoga, ujedinio vjernike sa sobom na intiman način, osobito u Euharistiji. On ih pripaja u sebe po Duhu, tako da oni rastu u jedinstvu kroz milosrđe i čine jedno tijelo, čuvajući pritom raznolikost. Pod tim pojmom također izražavamo da zdravlje ili slabost bilo kojeg člana ima odjeka na cijelo tijelo (usp. 1 Kor 12:1-24), a da su vjernici, kao članovi Krista, njegovo sredstvo za djelovanje u svijetu (usp. Katekizam, 787-795). Crkva se također naziva "Zaručnica Kristova" (usp. Ef 5:26 ff.), što naglašava i jedinstvo i razliku između Krista i njegove Crkve. Taj naziv također podrazumijeva da je Božji savez s ljudima definitivan, jer je Bog vjeran svojim obećanjima, a Crkva pak vjerno odgovara tako što

je plodonosna Majka svih sinova i kćeri Božjih.

Crkva je također "Hram Duha Svetoga", jer on živi u tijelu Crkve te je izgrađuje u ljubavi preko Riječi Božje, sakramenata, kreposti i karizmi. [4] Budući da je Krist istinski hram Duha Svetoga (usp. Iv 2:19-22), ta slika također podrazumijeva da je svaki kršćanin hram Duha Svetoga. Karizme su "osobiti darovi Duha Svetoga udijeljeni pojedincima za dobro ljudi, za potrebe svijeta i posebno za izgradnju Crkve. Prosudba karizmi je zadaća Učiteljstva" (Kompendij, 160; Usp. 1 Sol 5:20-22).

"Svoj početak i ispunjenje Crkva ima u vječnome Božjem naumu. Stari ju je zavjet pripravio izborom Izraela, što je znak budućega zajedništva svih naroda. Utemeljena riječima i djelima Isusa Krista ostvarena je ponajprije po njegovoj otkupiteljskoj

smrti i uskrsnuću. Zatim se očitovala kao otajstvo spasenja izlivanjem Duha Svetoga na Pedeseticu. Svoje će ispunjenje imati na koncu vremena kao nebeski zbor svih otkupljenih" (Kompendij, 149;. Usp Katekizma, 778).

Bog nam u otkrivenju svog vječnog nauma spasenja također pokazuje kako ga namjerava provesti. Taj plan nije ostvaren u jednoj akciji, već je Bog s vremenom pripremio čovječanstvo da prihvati spasenje koje je u cijelosti objavio u Kristu. Ta ponuda spasenja u zajedništvu s Bogom i u jedinstvu između muškarca i žena je konačno dana po daru Duha Svetoga izlivenog u srcima vjernika, stavljajući ih u osoban i stalan kontakt s Kristom. Budući da smo postali djeca Božja u Kristu, mi se prepoznajemo kao braća i sestre druge djece Božje. Ne postoji bratstvo i jedinstvo među ljudima koji se ne temelji na tom

zajedničkom božanskom sinovstvu, koje nam nudi Otac u Kristu: ne postoji bratstvo bez zajedničkog Oca, do kojeg dolazimo po Duhu Svetom.

Crkvu nisu utemeljili ljudi, niti je ona plemenita ljudska reakcija na djelo spasenja ostvareno od Boga u Kristu. U otajstvima Kristova života Čovjek pomazan Duhom ispunio je obećanja najavljena u Zakonu i Prorocima.

Možemo također reći da se uspostavljanje Crkve podudara sa životom Isusa Krista. Crkva poprima oblik u odnosu na Kristovo poslanje među ljudima, i za ljude. Ne postoji određeni trenutak kada se može reći da je Krist utemeljio Crkvu, jer ju je osnivao u cijelom svom životu, od utjelovljenja sve do svoje smrti, putem svog Uskrsnuća, Uzašašća i slanja Duha Svetoga. U svom je životu Krist, u kojem prebiva Duh, davao do znanja kakva bi njegova Crkva trebala biti. Nakon svog Uzašašća Duh Sveti je poslan Crkvi i

ostaje u njoj, sjedinjujući je Kristovu poslanju, podsjećajući je na ono što je Gospodin objavio, i vodeći je kroz povijest prema njezinoj punini. Duh Sveti je uzrok Kristove nazočnosti u njegovoj Crkvi kroz sakramente i Riječ, i stalno ga krase različitim hijerarhijskim i karizmatskim darovima. [5] Po njegovoj prisutnosti, Gospodinovo je obećanje da će uvijek biti s nama do svršetka svijeta ispunjeno (usp. Mt 28,20).

Drugi vatikanski koncil otkrio je drevni izraz koji opisuje Crkvu kao "zajedništvo". Taj izraz pokazuje da je Crkva proširenje čovječanstva u intimnom zajedništvu Presvetog Trojstva i da je na zemlji ona već u zajedništvu s Trojstvom, premda još ne u svojoj punini. Nadalje, Crkva je za sve muškarce i žene znak i sredstvo tog zajedništva: po njoj sudjelujemo u intimi Božjeg života i pripadamo Božjoj obitelji kao sinovi u Sinu kroz Duha Svetog. [6] To se

postiče na specifičan način u sakramentima, poglavito u Euharistiji, koja se također često zove *pričest* (usp. 1 Kor 10,16). Na kraju, Crkva se također zove "zajedništvo", jer ona izaziva duh molitve (usp. Katekizam, 2655, 2672, 2790).

2.2 Misija Crkve

Crkva mora naviještati i uspostaviti među svim ljudima Kraljevstvo Božje koje je započeo Krist. Na zemlji je ona sjeme i početak tog Kraljevstva. Nakon njegova Uskrsnuća, Gospodin je poslao svoje apostole da propovijedaju Evanđelje, krste i uče sve narode da se pridržavaju onog što je on zapovjedio (usp. Mt 28:18 ff.). Gospodin je povjerio svojoj Crkvi istu misiju koju je Otac povjerio njemu (usp. Iv 20:21). Od crkvenih početaka ta je misija ostvarena od svih kršćana (usp. Dj 8:4, 11, 19), čak i uz žrtvovanje njihova života u mnogim slučajevima. Gospodinovo

vjerovjesničko poslanje izvire iz vječne Božje ljubavi, koji je poslao svoga Sina i svoga Duha, jer on hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine (1 Tim 2,4).

Ta misija sadrži tri funkcije Crkve na zemlji: *munus propheticum* (naviještati radosnu vijest spasenja u Kristu), *munus sacerdotale* (učiniti prisutnim i prenositi Kristovo spasenje života preko sakramenata) i *munus regale* (pomoći kršćanima u ispunjenju njihove misije i rasta u svetosti). Iako svi vjernici sudjeluju u istoj misiji, nemaju svi istu ulogu. Neke od njih Krist je izabrao za vježbanje određene uloge kao što je ona apostola i njihovih nasljednika, oni su potvrđeni Kristu, Glavi Crkve, u određenom i isključivom načinu putem sakramenta Reda.

Budući da je Crkva primila od Boga spasiteljsko poslanje na zemlji za ljude te ju je pripremio za

provođenje tog poslanja, za nju se kaže da je univerzalni sakrament spasenja, jer joj je cilj slava Božja i spasenje čovječanstva (usp. Katekizam, 775). Ona je sakrament spasenja, jer je ona znak i sredstvo pomirenja i zajedništva ljudi s Bogom i jedinstva svih muškaraca i žena. [7] Za Crkvu je također rečeno da je misterij jer je u svojoj vidljivoj stvarnosti duhovna i božanska stvarnost, vidljiva samo po vjeri, prisutna i aktivna.

Potvrda da "izvan Crkve nema spasenja" znači da sve spasenje dolazi od Krista Glave preko Crkve koja je njegovo Tijelo. Ne mogu biti spašeni oni koji, znajući da je Katolička Crkva osnovana od Krista za spasenje ljudi, odbijaju ući ili ostati u njoj. Istodobno, zahvaljujući Kristu i njegovoj Crkvi, mogu postići spasenje oni, koji bez svoje krivnje, ne znaju Kristovo evanđelje i njegovu Crkvu, ali koji ipak traže

Boga iskrenim srcem i nastoje pod utjecajem milost ispuniti njegovu volju, jer im je to poznato preko zapovijedi njihove savjesti. Sve dobro i istinito što se može naći u drugim religijama jest dar Božji pa može pripraviti za prihvaćanje Evandjelja i potaknuti prema jedinstvu čovječanstva u Kristovoj Crkvi (usp. Kompendij, 170 i sl.).

2.3 Osobine Crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska

Svojstva Crkve upućuju na bitna obilježja Crkve i njezino poslanje (usp. Katekizam, 811). Ona se nalaze u mnogim simbolima vjere iz vrlo ranog doba Crkve. Sve te osobine dar su Božji koji je zadatak za kršćane. "Crkva je jedna, jer joj je počelo i obrazac jedinstvo jedinoga Boga u Trojstvu Osoba; utemeljitelj i glava joj je Isus Krist koji ponovno uspostavlja jedinstvo svih naroda u jednome tijelu; duša joj je Duh Sveti

koji sve vjernike združuje u zajedništvo u Kristu" (Kompendij, 161). To jedinstvo pokazuje činjenica da vjernici ispovijedaju istu vjeru, slave iste sakramente, ujedinjeni su u jednoj hijerarhiji, imaju jednu zajedničku nadu i jednu te istu ljubav. "Crkva, ustanovljena i uređena kao društvo u ovome svijetu, nalazi se u Katoličkoj crkvi, kojom upravljaju nasljednik Petrov i biskupi u zajedništvu s njim." [8] Samo u Crkvi se može dobiti punina sredstva spasenja, jer je Gospodin povjerio blagodati Novog saveza samo apostolskom zboru, čija je glava Petar.

U nekatoličkim crkvama i zajednicama mogu se naći mnogi elementi posvećenja i istine. Svi ti blagoslovi proizlaze iz Krista i vode do katoličkog jedinstva. Duh Sveti ih koristi kao sredstva spasenja, jer im snaga dolazi od punine milosti i istine koju je Krist dao Katoličkoj

crkvi (usp. Katekizam, 819). Članovi tih crkava i zajednica su pripojeni Kristu po krštenju, zato ih priznajemo braćom i sestrama. Mi možemo pomoći promicati jedinstvo približavanjem sebe Kristu i pomažući drugim kršćanima da mu se približe, tražeći jedinstvo u onome što je potrebno, slobodu u onome što nije nužno i ljubav u svemu, [9] čineći Božju kuću privlačnijom za druge, i povećanjem štovanja i poštivanja Pape i hijerarhije, pomažući im i držeći se njihova učenja.

Ekumenski pokret je crkveni zadatak kojim se obnova jedinstva među kršćanima traži u jednoj jedinoj Crkvi koju je ustanovio Krist. To je Gospodinova želja (usp. Iv 17,21). To se postiže molitvom, obraćenjem srca, bratskim znanjem i teološkim dijalogom.

Crkva je Sveta budući da joj je tvorac Presveti – Bog. Krist je dao sama sebe za nju da je posveti i učini posvetiteljicom, Duh Sveti je ljubavlju oživljuje. Budući da je u njoj pohranjena punina sredstava spasenja, svetost je poziv svakoga njezina člana i svrha svekolike njezine aktivnosti. Ona je sveta jer stalno donosi plodove svetosti na zemlji i zato što je njezina svetost izvor posvećivanja njezine djece, iako ovdje na zemlji svi moraju priznati da su grešnici, uvijek u potrebi za obraćenjem i pročišćavanjem. Crkveni vjernici su pozvani da nastoje uvijek rasti u svetosti, osobnim obraćenjem i borbom da postanu poput Krista. Crkva je sveta i zbog svetosti koju su postigli njezini članovi koji su na nebu, osobito Blažena Djevica Marija, koji su uzori i zagovornici (usp. Katekizam, 823-829).

Crkva je *Katolička*, tj. sveopća, jer je u njoj prisutan Krist, a ona sama čuva i upravlja svim sredstvima spasenja koje joj je povjerio Krist - blagom što je primila i koje prenosi u cijelosti. Ona je univerzalna, jer njezino poslanje obuhvaća cijelu ljudsku rasu, a ima sposobnost prilagoditi se svakom okruženju, uzdižući i poboljšavajući bilo koju kulturu. Katoličanstvo raste i proširuje se intenzitetom kako poslanje Crkve raste i razvija se. Svaka partikularna Crkva, to jest svaki dio Božjega naroda koji sudjeluje u zajedništvu vjere i sakramenata, sa svojim biskupom zaređenim u apostolskom nasljedstvu, a formirana na sliku opće Crkve i u zajedništvu s cijelom Crkvom (koja prethodi partikularnoj Crkvi ontološki i kronološki) je katolička.

Budući da njezino poslanje obuhvaća cijelo čovječanstvo, svaka osoba, na

različite načine, pripada ili je barem pozvana na katoličko jedinstvo Božjega naroda. "Potpuno pritjelovljeni Crkvi su oni koji su, imajući Kristov Duh, združeni s Crkvom vezom ispovijedanja vjere, sakramenata, crkvene uprave i zajedništva" (Kompendij, 168). Kršteni koji ne ustraju u ljubavi, iako su pritjelovljeni Crkvi, pripadaju joj samo tijelom, a ne srcem. "Krštenici, koji ne ostvaruju potpuno katoličko jedinstvo, nalaze se u nekome, premda ne savršenu, zajedništvu s Katoličkom crkvom" (Kompendij, 168).

Crkva je *apostolska* jer ju je Krist sagradio na apostolima, izabranim svjedocima Uskrsnuća i utemeljenja njegove Crkve, i jer uz pomoć Duha Svetoga ona uči, nadzire i vjerno prenosi polog vjere primljen od apostola. Crkva je apostolska i zbog svoje strukture budući da je poučavana, posvećena i vođena do

Kristova povratka od apostola i njihovih nasljednika, biskupa u zajedništvu s Petrovim nasljednikom. "Apostolsko nasljedstvo jest prenošenje apostolskoga poslanja i vlasti njihovim nasljednicima po sakramentu reda. Zahvaljujući tome prenošenju Crkva ostaje u zajedništvu vjere i života sa svojim početkom dok tijekom stoljeća sve svoje poslanje vrši za širenje Kristova kraljevstva na zemlji" (Kompendij, 176). Svi članovi Crkve, prema svojim specifičnim ulogama, sudjeluju u misiji primljenoj od apostola, da donesu Evanđelje cijelom svijetu. Kršćanski poziv je, po svojoj naravi, poziv na apostolat (usp. Katekizam, 683).

Miguel de Salis Amaral

Bibliografija

Katekizam Katoličke crkve, 683 i 688, 731-741.

Kompendij Katekizma Katoličke crkve, 136-146.

Ivan Pavao II., Enc. *Dominum et vivificantem*, 18. svibnja 1986., 3-26.

Ivan Pavao II., *Kateheza o Duhu Svetom*, 8. prosinca 1989.

Sveti Josemaria, Homilija *Velika Nepoznanica*, u *Susret s Kristom*, 127-138.

Preporučena literatura

Katekizam Katoličke crkve, 748-945.

Kompendij Katekizma Katoličke crkve, 147-193.

Sveti Josemaria, Homilija *Vjernost Crkvi*, u *Ljubiti Crkvu*.

Bilješke

[1] Usp. Drugi vatikanski koncil, Const. *Dei Verbum*, 8.

[2] "Moćni dolazak Duha Svetoga na Duhove nije bio neki izolirani događaj. Nema stranice u Djelima apostolskim na kojoj se ne govori o Njemu i o njegovim djelima, kojima on vodi, usmjerava i oživljava život i djela rane Kršćanske zajednice ... Duboka stvarnost koju nam ti tekstovi Svetoga pisma otkrivaju nije samo sjećanje na prošlost, na zlatno doba Crkve, koje je nestalo u prošlosti. Ta stvarnost unatoč bijedi i grijesima svakoga od nas jest stvarnost Crkve i danas i za sva vremena" (sv. Josemaria, *Susret s Kristom*, br. 190-191).

[3] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Lumen gentium*, 4 i 9, Sv Ciprijan, *De Orat. Dom.*, 23 (CSEL 3, 285).

[4] "Kada pozoveš Boga Oca, onda se sjeti da je Duh onaj koji ti je dao tu molitvu uzbuđujući tvoju dušu. Kad Duh Sveti ne bi postojao, ne bi bilo riječi mudrosti ili znanja uopće u

Crkvi, jer je pisano: Riječ mudrosti je dana od Duha (1 Kor 12:8) ... Kad Duh ne bi bio prisutan, Crkva ne bi postojala. Ali ako Crkva postoji, sigurno je da Duh Svetoga ne nedostaje "(Sveti Ivan Crysostom, *Sermones paneghrici in solemnitates D.N. Iesu Christ*, hom. 1, *De Sancta Pentecostes*. Br. 3-4, PG 50 , 457).

[5] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Lumen gentium*, 4 i 12.

[6] Usp. Drugi vatikanski sabor, *Gaudium et Spes*, 22.

[7] [7] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Lumen Gentium*, 1.

[8] na istom mjestu, 8,

[9] Usp. Drugi vatikanski sabor, *Gaudium et Spes*, 92

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-12-vjerujem-u-duha-
svetoga-vjerujem-u-svetu-crkvu-
katolicku/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-12-vjerujem-u-duha-svetoga-vjerujem-u-svetu-crkvu-katolicku/) (27.03.2025.)